

TER BESLUITVORMING

Aan: Standaardisatieraad Nationaal Archief

Van
Nationaal Archief

Datum
19 augustus 2026

Referentie
64378894

Bijlagen
2.1.2.
2.1.3.

nota

Startpagina en module Definities en kaders handreiking
Vervanging analoge documenten

Gevraagd besluit

De Standaardisatieraad wordt verzocht om de volgende onderdelen van de handreiking Vervanging Archiefbescheiden te accorderen:

- Startpagina
- Module Definities en kaders, inclusief bijlage Procesbeschrijving

1. Inleiding

Met de komst van de nieuwe Archiefwet en bijbehorende Archiefregeling komen er wijzigingen in het proces vervanging vanwege het voornemen om het bestuurlijk vaststellingsbesluit te vervangen door een procesbeschrijving. Ter ondersteuning van de verantwoordelijke overheidsorganen bij het opstellen van een procesbeschrijving voor vervanging ontwikkelt het Nationaal Archief een nieuw kennisproduct. De ontwikkeling van dit kennisproduct valt samen met de behoefte om de huidige handreiking Vervanging archiefbescheiden te updaten. Deze uit 2016 afkomstige handreiking is door de komst van de Woo en van MDTO flink verouderd. De informatie zal in lijn worden gebracht met de andere kennisproducten zoals MDTO en het DUTO-Raamwerk. Daarnaast is de huidige handreiking een lijvig werk in Pdf-formaat. De nieuwe handreiking zal in compactere vorm in webpagina's gepresenteerd worden.

De handreiking informeert over archiefwettelijke vervanging van analoge documenten door digitale reproducties. De originele documenten worden gedigitaliseerd en vervolgens vernietigd. Het kan ook voorkomen dat analoge documenten worden vervangen door analoge reproducties (bijv. papier naar microfilm.) Dit valt echter buiten de reikwijdte van deze handreiking.

De handreiking richt zich op alle overheidsorganen zoals genoemd in de Archiefwet en moet als leidraad dienen voor (overheids)medewerkers die het proces van vervanging moeten inrichten, uitvoeren en/of beheren.

2. Proces

Besluitvorming onder Programma Open Overheid

In 2026 is afgesproken dat kennisproducten die worden ontwikkeld in opdracht van het Programma Open Overheid de besluitvorming van het programma doorlopen alvorens aangeboden te worden aan de Standaardisatieraad ter accordering. Deze werkwijze is besproken bij SRNA op 30 juni. Dit geldt ook voor de Handreiking Vervanging. Deze modules zijn behandeld

- in het Interdepartementaal Expertoverleg IHH (op 28 mei)
- in de Programmaraad Openbaarheid en IHH (op 18 juni)
- in de Stuurgroep Openbaarheid en IHH (schriftelijke ronde 17-31 juli)

Datum
19 augustus 2026

De behandeling van deze concepten binnen deze gremia is verlopen zonder dat daarbij noemenswaardige bezwaren zijn geuit.

Input vanuit OCW

Ook OCW-collega's vanuit de Directie Media en Creatieve Industrie, die verantwoordelijk is voor de Archiefwet, hebben meegelezen. Met als primaire focus: waarborgen dat de concepten conform Archiefwet 2026 zijn. Dat heeft binnen deze modules geleid tot een enkele aanpassing t.o.v. de teksten die de besluitvorming van het Programma Open Overheid hebben doorlopen.

Redactieraad

De handreiking wordt opgesteld door een adviseur van RvIHH in opdracht van het NA, in nauwe samenwerking met het werkveld.

Conceptversies zijn tijdens drie vergaderingen besproken met en getoetst door een redactiegroep. Dit waren constructieve vergaderingen waarin oog was voor de verschillen in het proces bij rijksorganisaties en andere overheidsorganisaties.

In de redactiegroep nemen experts van de volgende organisaties zitting:

- Regionaal Archief Rivierenland
- Gemeente Leiden
- Ministerie v. Defensie
- West-Brabants Archief
- Waterschap Hollandse Delta

Vooruitblik

Na accordering zal het Nationaal Archief van de modules een webpublicatie maken. Het is mogelijk dat bij die slag nog redactionele aanpassingen zullen plaatsvinden. Die kan leiden tot enkele tekstuele wijzigingen die de inhoud verder niet aantasten. Na de afronding van deze eerste drie onderdelen volgt de ontwikkeling van de overige drie modules: Afwegingen en aandachtspunten, Stappenplan, en Instrumenten.

De planning is om in het eerste kwartaal van 2027 de handreiking in zijn volledigheid gepubliceerd te hebben op de website van het Nationaal Archief. Een jaar na publicatie zal een inventarisatie plaatsvinden naar de status van deze handreiking.

3. Inhoudelijke toelichting

Vervanging is een precair proces. Het is onomkeerbaar en er kan indien het niet zorgvuldig wordt gedaan informatieverlies optreden. Het voorkomen van informatieverlies is van groot belang aangezien de reproducties na afloop van het vervangingsproces ook gaan gelden als de originelen in juridische zin. Vervanging is daarnaast bijna altijd maatwerk. Voorbereiding, inrichting en uitvoering van het proces van vervanging zijn complex en vergen zorgvuldige afwegingen. In de Archiefwet en aanverwante regelingen staan kaders, maar hier moet men zelf invulling aan geven.

De handreiking is er dan ook vooral bedoeld om medewerkers binnen de informatiehuishouding en archivering te kunnen helpen bij het opzetten van en adviseren over de inrichting, uitvoering en beheer van het vervangingsproces. De handreiking is dan ook als volgt opgebouwd:

Datum
19 augustus 2026

Module 1: Definities en kaders
Module 2: Afwegingen en aandachtspunten
Module 3: Stappenplan vervanging archiefbescheiden
Module 4: Instrumenten

De nu te accorderen landingspagina en eerste module geven een basis voor iedereen die met vervanging aan de slag gaat. De eerste module geeft antwoord op een aantal fundamentele vragen rondom vervanging. Wat is het verschil tussen vervanging en digitalisering? Op welke juridische grondslagen is vervanging gebaseerd? Wat is een procesbeschrijving?

Aangezien het bestuurlijk vaststellingsbesluit wordt vervangen door een procesbeschrijving en dit een kernelement is van de handreiking, wordt hier nog extra aandacht aan besteed door middel van een bijlage. Verder bevat de module een overzicht van de verschillende rollen die informatieprofessionals kunnen innemen in het proces van vervanging. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een rolbeschrijving van een uitvoerend medewerker of toezichthouder.

Afsluitend komt in de eerste module een begrippenlijst aan bod. De begrippenlijst werkt als referentiepunt waar binnen de handreiking naar gelinkt kan worden.

In het aanmeldformulier waren in module 4 naast instrumenten ook praktijkvoorbeelden opgenomen. Omdat deze nog niet voor handen zijn volgens de nieuwe wetgeving worden die pas later toegevoegd.